

ΕΡΓΟΜΕΤΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΣΘΕΝΩΝ

ΑΝΤΩΝΙΑ ΚΑΛΤΣΑΤΟΥ

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΧΡΟΝΙΕΣ
ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΕΠΑΝΑΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ, ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ ΜΟΝΟ
ΕΠΕΙΤΑ ΑΠΟ ΠΛΗΡΗ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ

Ο ΙΑΤΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ:

❖ ΗΛΕΚΤΡΟΚΑΡΔΙΟΓΡΑΦΗΜΑ ΗΡΕΜΙΑΣ

❖ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΚΟΠΩΣΗΣ

(ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ BRUCE)

❖ ΕΡΓΟΣΠΙΡΟΜΕΤΡΗΣΗ

Ατομικό Ιστορικό

- Τυπικό ερωτηματολόγιο
- Καταγραφή προηγούμενων νοσήσεων, ατυχήματα και εγχειρήσεις
- Ύπαρξη προδιαθεσικών παραγόντων καρδιαγγειακής νόσου όπως σακχαρώδη διαβήτη, δυσλιπιδαιμίας, υπέρτασης ,κάπνισμα
- Τυχόν ακολουθούμενη φαρμακευτική αγωγή

Οικογενειακό Ιστορικό

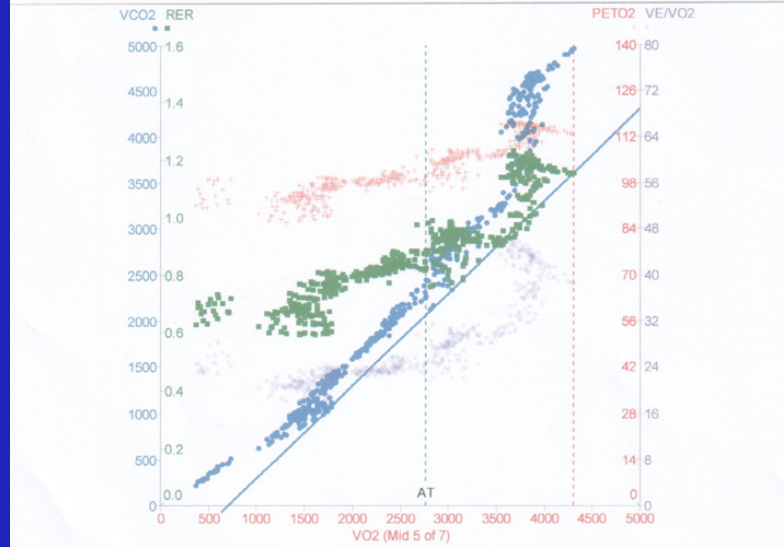
- ✓ Η αναζήτηση του κινδύνου για αιφνίδιο θάνατο είναι από τα σημαντικότερα τμήματα της εξέτασης
- ✓ Ελέγχεται επιμελώς η ύπαρξη ενός ή περισσότερων περιστατικών αιφνιδίου θανάτου μεταξύ των άμεσων συγγενών του εξεταζόμενου, προσδιορίζονται οι εκλυτικοί παράγοντες και η ηλικία που ήρθε ο θάνατος

Tech: Height: 181.00 Age: 15 Room:
 Doctor: Quality, Control Weight: 74.00 Sex: Male Race: Caucasian

Diagnosis:
 Dyspnea: Cough: Wheeze:
 Sputum Prod: Yrs Smk: Pks/Day: Yrs Quit:
 Medications:
 Pre Test Comments:
 Post Test Comments:

	<u>Rest</u>	<u>AT</u>	<u>VO2 Max</u>	<u>Pred</u>	<u>AT / VO2 Max (%)</u>	<u>VO2 Max/Pred (%)</u>
Time (min)	1:12	10:39	15:58			
Ex Time (min)		9:25	14:44			
Speed (KPH)						
Grade (%)						
Vt BTPS (L)	0,70	1,63	2,52			65
RR (br/min)	24	40	66			60
VE BTPS (L/min)	16,7	64,9	165,9	170,0		39
VO2 (mL/kg/min)	8,1	37,3	58,1	43,7		64
VO2 (mL/min)	596	2764	4303	3235		64
VCO2 (mL/min)	433	2283	4963	3914		46
RER	0,73	0,83	1,15			72
METS	2,3	10,7	16,6	12,5		64
HR (BPM)	89	157	200	205		79
VO2/HR (mL/beat)	7	18	22	16		82
VE/VO2	28	23	39	37		61
VE/VCO2	39	28	33	30		85
PETO2 (mmHg)	100	99	113			88
PETCO2 (mmHg)	34	39	35			111
SysBP (mmHg)						
DiastBP (mmHg)						
RatePrsPd SBP*HR/				390		
Borg PE						

Tech: Doctor: Quality, Control Height: 181.00 Weight: 74.00 Age: 15 Sex: Male Room: Race: Caucasian

	AT	V02 Max		AT	V02 Max
Time (min)	10:39	15:58	VE BTPS (L/min)	64,9	165,9
Work (Watts)	0	0	Vt BTPS (L)	1,63	2,52
VO2 (mL/kg/min)	37,3	58,1	Vt/IC (%)		
VO2 (mL/min)	2764	4303	Vd/Vt - est	0,14	0,13
VCO2 (mL/min)	2283	4963	VE/VCO2	28	33
RER	0,83	1,15	VE/VO2	23	39
HR (BPM)	157	200	sysBP (mmHg)		
VO2/HR (mL/beat)	18	22	diaBP (mmHg)		
			RatePrsPd SBP*HR/100		
			Borg PE		

ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΚΟΠΩΣΗΣ

- Αποτελεί μια απλή και σχετικά ακίνδυνη διαγνωστική μέθοδο, που χρησιμοποιείται κυρίως για τη διάγνωση της ισχαιμικής νόσου του μυοκαρδίου
- Το άτομο υποβάλλεται σταδιακά σε μέγιστη επιβάρυνση, με στόχο τη μέγιστη κόπωση, με ταυτόχρονη παρακολούθηση του ηλεκτροκαρδιογραφήματος (ΗΚΓ) και της αρτηριακής πίεσης (ΑΠ)

Ενδείξεις Δοκιμασίας Κοπώσεως

1. Διάγνωση στεφανιαίας νόσου
2. Εκτίμηση της πρόγνωσης της στεφανιαίας νόσου
3. Εκτίμηση της θεραπείας για στεφανιαία νόσο
4. Εκτίμηση της λειτουργικής ικανότητας
5. Καθορισμός συνταγογράφησης άσκησης

Η προετοιμασία για την δοκιμασία κόπωσης περιλαμβάνει
απαραίτητα τη διασφάλιση της απουσίας αντένδειξης για την
εκτέλεση της δοκιμασίας

Για να γίνει μια δοκιμασία κόπωσης απαιτείται:

- Συνεχής παρακολούθηση του ΗΚΓ και μέτρηση της αρτηριακής πίεσης
- Δυνατότητα καταγραφής του ΗΚΓ
- Μεταβαλλόμενη επιβάρυνση ανάλογα με τη φυσική κατάσταση του ατόμου
- Δυνατότητα υπολογισμού και εκτίμησης της αερόβιας ικανότητας
- Ύπαρξη απινιδωτή

Απόλυτες Αντενδείξεις

- Οξύ έμφραγμα μυοκαρδίου (μέσα σε 2 μέρες)
- Υψηλού κινδύνου ασταθής στηθάγχη
- Επικίνδυνες αρρυθμίες
- Μη αντιρροπούμενη συμπτωματική καρδιακή ανεπάρκεια
- Συμπτωματική σοβαρού βαθμού στένωση αορτής
- Οξύ διαχωριστικό ανεύρυσμα
- Μυοκαρδίτιδα ή περικαρδίτιδα
- Πρόσφατη πνευμονική εμβολή

Σχετικές Αντενδείξεις

- Ταχυαρρυθμίες ή βραδυαρρυθμίες
- Σοβαρή αρτηριακή υπέρταση(ΣΑΠ > 200 mmHg και/η ΔΑΠ>100mmHg)
- Μετρίου βαθμού στένωση βαλβίδων
- Συστηματική απόφραξη του χώρου εξόδου της αριστερής κοιλίας και υπερτροφική αποφρακτική μυοκαρδιοπάθεια
- Ηλεκτρολυτικές διαταραχές
- Υψηλού βαθμού κολποκοιλιακός αποκλεισμός

ΕΡΓΟΣΠΙΡΟΜΕΤΡΗΣΗ

- ✓ Η μέτρηση της επάρκειας του καρδιοαναπνευστικού συστήματος κατά την εκτέλεση έργου
- ✓ Με την εργοσπιρομέτρηση αξιολογούμε τη μέγιστη πρόσληψη O_2 (VO_2max)

Πρωτόκολλα άσκησης

✓ Κυλιόμενος τάπητας

Πλεονεκτήματα τάπητα: περισσότερο φυσική άσκηση, συχνά πιο άνετη για τον ασθενή

✓ Κυκλοεργόμετρο

Πλεονεκτήματα κυκλοεργόμετρου : όχι προβλήματα αστάθειας φτηνότερο, λιγότερο χώρο, ευκολότερη μέτρηση αρτηριακής πίεσης

ΕΡΓΟΜΕΤΡΑ

- Δαπεδοεργόμετρο
- Κυκλοεργόμετρο
- Βαθμιδοεργόμετρο
- Χειροεργόμετρο
- Υδροεργόμετρο

ΔΑΠΕΔΟΕΡΓΟΜΕΤΡΟ

Ο ΑΣΘΕΝΗΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΒΑΔΙΣΕΙ Ή ΝΑ ΤΡΕΞΕΙ
ΑΠΑΙΤΕΙ ΣΩΣΤΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΥΤΟΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ
ΜΕΤΑΒΑΛΛΕΤΑΙ Η ΤΑΧΥΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΚΛΙΣΗ

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- ✓ Επιβαρύνεται μέγιστα το καρδιοαναπνευστικό σύστημα
- ✓ Αποτελεί φυσική κίνηση
- ✓ Συμμετέχει όλο το σώμα

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- ✓ Δεν είναι το πλέον κατάλληλο για όλα τα άτομα (μεγάλη ηλικία - παχύσαρκους)
- ✓ Κίνδυνος τραυματισμού επί ανεπαρκούς ελέγχου
- ✓ Μεγάλο κόστος

ΚΥΚΛΟΕΡΓΟΜΕΤΡΟ

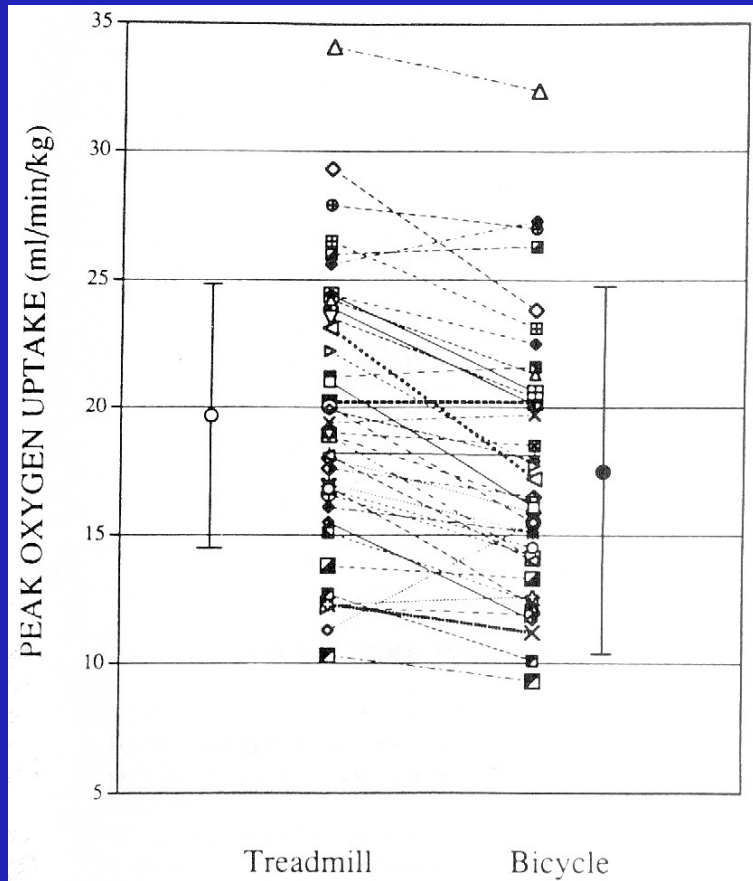

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- κατάλληλο μέσο για παχύσαρκους και για άτομα με αστάθεια
- οι μετρήσεις γίνονται πιο εύκολα (π.χ. Κ.Σ., Α.Π., αιμοληψία)
- Φορητό

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- τοπική κόπωση
- δεν επιβαρύνεται μέγιστα το καρδιοαναπνευστικό σύστημα
- χαμηλότερη VO_2 peak

5-25% μικρότερη $VO_2\max$ στο εργοποδήλατο

Τύποι Δοκιμασίας Κόπωσης

- Μέγιστη δοκιμασία κόπωσης
- Υπομέγιστη δοκιμασία κόπωσης
  - ✓ Άσκηση στο 70% της μέγιστης προβλεπόμενης καρδιακής συχνότητας με βάση την ηλικία (220- ηλικία)
- Δοκιμασία μέχρι την εμφάνιση συμπτωμάτων (δύσπνοια, κόπωση, πόνος στο στήθος, πτώση ΣΑΠ, αρρυθμίες, κ.α.)

Πριν τη δοκιμασία θα πρέπει:

- Να εξηγείται με σαφήνεια ο λόγος της εξέτασης και η διαδικασία που θα ακολουθηθεί
- Να προηγείται κλινικός έλεγχος του ατόμου και ΗΚΓ ηρεμίας
- Να γίνεται επιλογή εργομέτρου και πρωτοκόλλου κόπωσης
- Αποφυγή λήψης τροφής 3 τουλάχιστον ώρες πριν τη δοκιμασία
- Να ελέγχεται η δυνατότητα διακοπής της χορήγησης φαρμάκων που επηρεάζουν και αλλοιώνουν τις καρδιαγγειακές ανταποκρίσεις στην κόπωση λίγες ημέρες πριν τη δοκιμασία

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΒΑΛΚΕ

STAGE	SPEED mph	GRADE (%)	TIME (min)	CUMULATIVE TIME (min)
I	3.3	2	2	2
II	3.3	4	2	4
III	3.3	6	2	6
IV	3.3	8	2	8
V	3.3	10	2	10
VI	3.3	12	2	12
VII	3.3	14	2	14

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ BRUCE

STAGE	SPEED mph	GRAD E (%)	TIME	CUMULATIVE TIME
I	1.7	10	3min	3
II	2.5	12	3min	6
III	3.4	14	3min	9
IV	4.2	16	3min	12
V	5.0	18	3min	15+

Σχετικές ενδείξεις διακοπής της δοκιμασίας κόπωσης

- ✓ Σημαντική πτώση ($ST > 2\text{mm}$) ή μεταβολές του QRS, του άξονα κ.ά.
- ✓ Προοδευτικά αυξανόμενος θωρακικός πόνος
- ✓ Γενικευμένη κόπωση, δύσπνοια, ζάλη, έντονη μυϊκή αδυναμία των κάτω άκρων
- ✓ Σημεία αγγειοσύσπασης (ψυχρό και ωχροό δέρμα)
- ✓ Λιγότερο σοβαρές αρρυθμίες (π.χ. υπερκοιλιακές ταχυκαρδίες)

Απόλυτες ενδείξεις διακοπής της δοκιμασίας κόπωσης

- ✓ Πτώση της συστολικής αρτηριακής πίεσης παρά την αύξηση της επιβάρυνσης
- ✓ Πρωτοεμφανιζόμενος «στηθαγχικός» πόνος ή προοδευτική επιδείνωση πόνου επίγνωστής στεφανιαίας νόσου
- ✓ Συμπτώματα από το κεντρικό νευρικό σύστημα (αταξία, ζάλη, τάση λιποθυμίας)
- ✓ Σημεία μειωμένης περιφερικής κυκλοφορίας (κυάνωση ή ωχρότητα)
- ✓ Σοβαρές αρρυθμίες (πολύμορφες έκτακτες κοιλιακές συστολές)
- ✓ Επιθυμία του ασθενούς για διακοπή
- ✓ Τεχνικά προβλήματα

ΕΡΓΟΣΠΙΡΟΜΕΤΡΗΣΗ

Η εργοσπιρομέτρηση γίνεται σε συνδυασμό με τη δοκιμασία κόπωσης

ΕΡΓΟΣΠΙΡΟΜΕΤΡΗΣΗ & ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΜΕ ΚΑΡΔΙΑΚΗ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ

- Οι ασθενείς με καρδιακή ανεπάρκεια εμφανίζουν πολύ χαμηλά επίπεδα κόπωσης
- Ικανοποιητική διάρκεια κόπωσης σε αυτούς τους ασθενείς θεωρείται ο χρόνος μεταξύ 8-12 λεπτών
- Οι ασθενείς με καρδιακή ανεπάρκεια σταματούν πρώιμα μια δραστηριότητα λόγω περιφερικής κόπωσης, είτε λόγω δύσπνοιας

VO_2max

- ✓ Η μέγιστη δυνατή ποσότητα O_2 που καταναλώνει ένα άτομο στη μονάδα του χρόνου, κατά την έντονη μυϊκή προσπάθεια ελάχιστης διάρκειας 3 λεπτών
- ✓ Αντανακλά την αναπνευστική, καρδιοαγγειακή και μυϊκή ικανότητα του οργανισμού, να προσλαμβάνει, να μεταφέρει και να καταναλώνει αντίστοιχα τη μέγιστη δυνατή ποσότητα O_2 στη μονάδα του χρόνου

VO_2max

- ✓ Αποτελεί δείκτη της λειτουργικής προσαρμοστικότητας ενός ατόμου και θεωρείται το πιο σημαντικό κριτήριο της βιολογικής του αξίας
- ✓ Αντικατοπτρίζει την ικανότητα του αναπνευστικού συστήματος να προσλαμβάνει αέρα και να προμηθεύει ο αίμα με O_2

VO_2max

Ο ανώτατος όγκος οξυγόνου (O_2), που καταναλώνουν τα κύτταρα κατά τη μέγιστη προσπάθεια στη μονάδα του χρόνου, ορίζεται ως VO_2max και μπορεί παράλληλα να υπολογιστεί και από την εξίσωση του Fick, σύμφωνα με την οποία ως VO_2 ορίζεται το γινόμενο της καρδιακής παροχής επί την αρτηριοφλεβική διαφορά:

- $\text{VO}_2\text{max (ml/min)} = \text{καρδιακή παροχή (καρδιακή συχνότητα} \times \text{όγκο παλμού)} \times \text{αρτηριοφλεβική διαφορά } \text{O}_2 \text{ (a-VO}_2\text{)}$

Η καρδιακή παροχή υπολογίζεται από το γινόμενο της καρδιακής συχνότητας (ΚΣ) επί τον όγκο παλμού, ενώ η αρτηριοφλεβική διαφορά O_2 υπολογίζεται από τη διαφορά περιεκτικότητας σε O_2 μεταξύ του αρτηριακού αίματος και του μικτού φλεβικού αίματος.

TABLE 1. Normal Values of Maximal Oxygen Uptake at Different Ages

Age, y	Men	Women
20–29		
mL · kg ⁻¹ · min ⁻¹	43±7.2	36±6.9
METs	12	10
30–39		
mL · kg ⁻¹ · min ⁻¹	42±7.0	34±6.2
METs	12	10
40–49		
mL · kg ⁻¹ · min ⁻¹	40±7.2	32±6.2
METs	11	9
50–59		
mL · kg ⁻¹ · min ⁻¹	36±7.1	29±5.4
METs	10	8
60–69		
mL · kg ⁻¹ · min ⁻¹	33±7.3	27±4.7
METs	9	8
70–79		
mL · kg ⁻¹ · min ⁻¹	29±7.3	27±5.8
METs	8	8

Values are expressed as mean±SD. MET indicates metabolic equivalent or 3.5 mL O₂ · kg⁻¹ · min⁻¹.

Φυσιολογικές τιμές της VO₂max
σε άνδρες και γυναίκες
διαφορετικών
ηλικιακών ομάδων

$\dot{V}O_2\max$

Εκφράζεται:

- ✓ Σε απόλυτες τιμές ml/l^{-1}
- ✓ Σε σχετικές τιμές $\text{ml/kg}^{-1}/\text{min}^{-1}$

ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ VO_{2max}

Table 20. Classification of Exercise Intensity Based on Oxygen Uptake¹⁷⁷

Intensity	% VO_{2max}
Very light	<25
Light	25–44
Moderate	45–59
Hard	60–84
Very hard	≥85
Maximal	100

VO_{2max} indicates maximal oxygen uptake.

VO₂peak

- Αποτελεί τον πιο αξιόπιστο δείκτη νοσηρότητας και θνητότητας καθώς και πρόγνωσης για την έκβαση της ασθένειας στην καρδιακή ανεπάρκεια
- Η αξία του δείκτη αυξάνεται σημαντικά εάν η ίδια παράμετρος αξιολογηθεί και στο αναερόβιο κατώφλι
- Σύμφωνα με την τιμή της VO₂peak υψηλού κινδύνου θεωρούνται οι ασθενείς που εμφανίζουν τιμές <10ml/kg/min, μετρίου κινδύνου οι ασθενείς με τιμές >20ml/kg/min

ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΚΑΡΔΙΑΚΗ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ VO_2 peak

Table 21. Classification of Exercise Capacity in Patients With Heart Failure, Based on Peak Oxygen Uptake and Ventilatory Anaerobic Threshold¹⁸²

Class	Impairment	Peak VO_2 (mL/kg/min)	VAT (mL/kg/min)
A	None to mild	>20	>14
B	Mild to moderate	16–20	11–14
C	Moderate to severe	10–16	8–11
D	Severe	<10	<8

VO_2 indicates oxygen uptake; and VAT, ventilatory anaerobic threshold.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΚΗΣ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΤΗΣ $\dot{V}O_2$ peak

TABLE 1. Functional Impairment During Incremental Treadmill Testing in Heart Failure: The Weber Classification

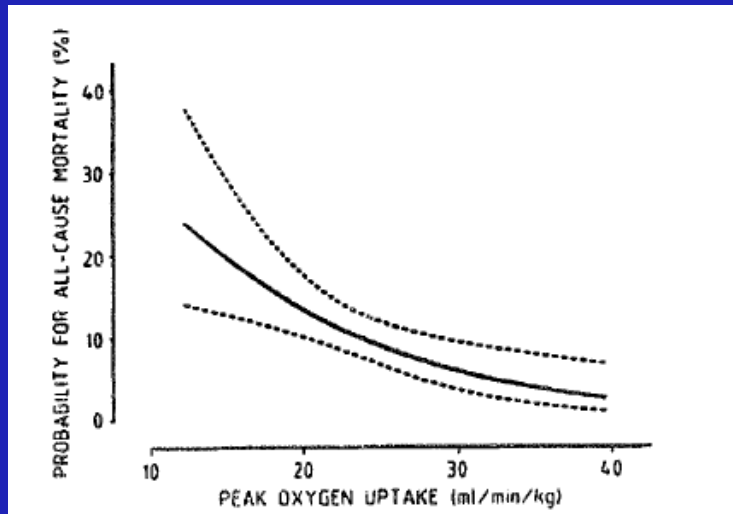
Class	Severity	Peak $\dot{V}O_2$ mL · kg ⁻¹ · min ⁻¹	VT	CI max, L · min ⁻¹ · m ⁻²
A	Mild to none	>20	>14	>8
B	Mild to moderate	16–20	11–14	6–8
C	Moderate to severe	10–16	8–11	4–6
D	Severe	6–10	5–8	2–4
E	Very severe	<6	<4	<2

VT indicates ventilatory threshold; CI max, maximum cardiac index.

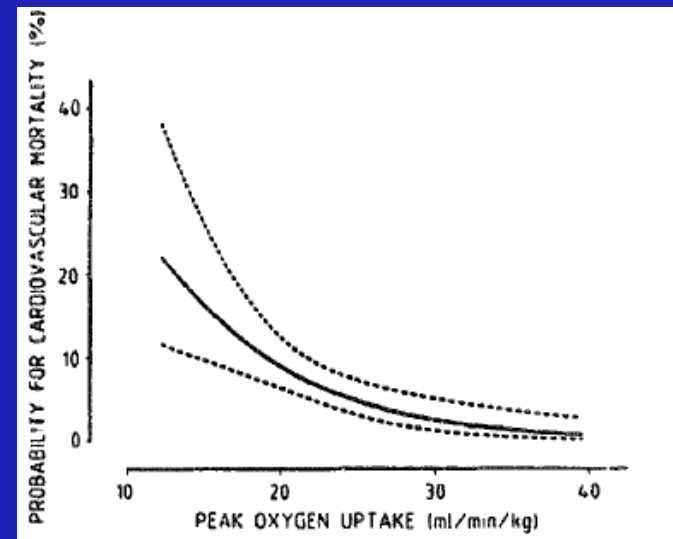
Adapted with permission from Weber et al, "Determination of aerobic capacity and the severity of chronic cardiac and circulation failure." (*Circulation*. 1987;76[suppl VI]:VI-40–VI-45.)

ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ ΤΗΣ VO₂PEAK ΚΑΙ ΘΝΗΤΟΤΗΤΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΘΝΗΤΟΤΗΤΑ

ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΗ ΘΝΗΤΟΤΗΤΑ

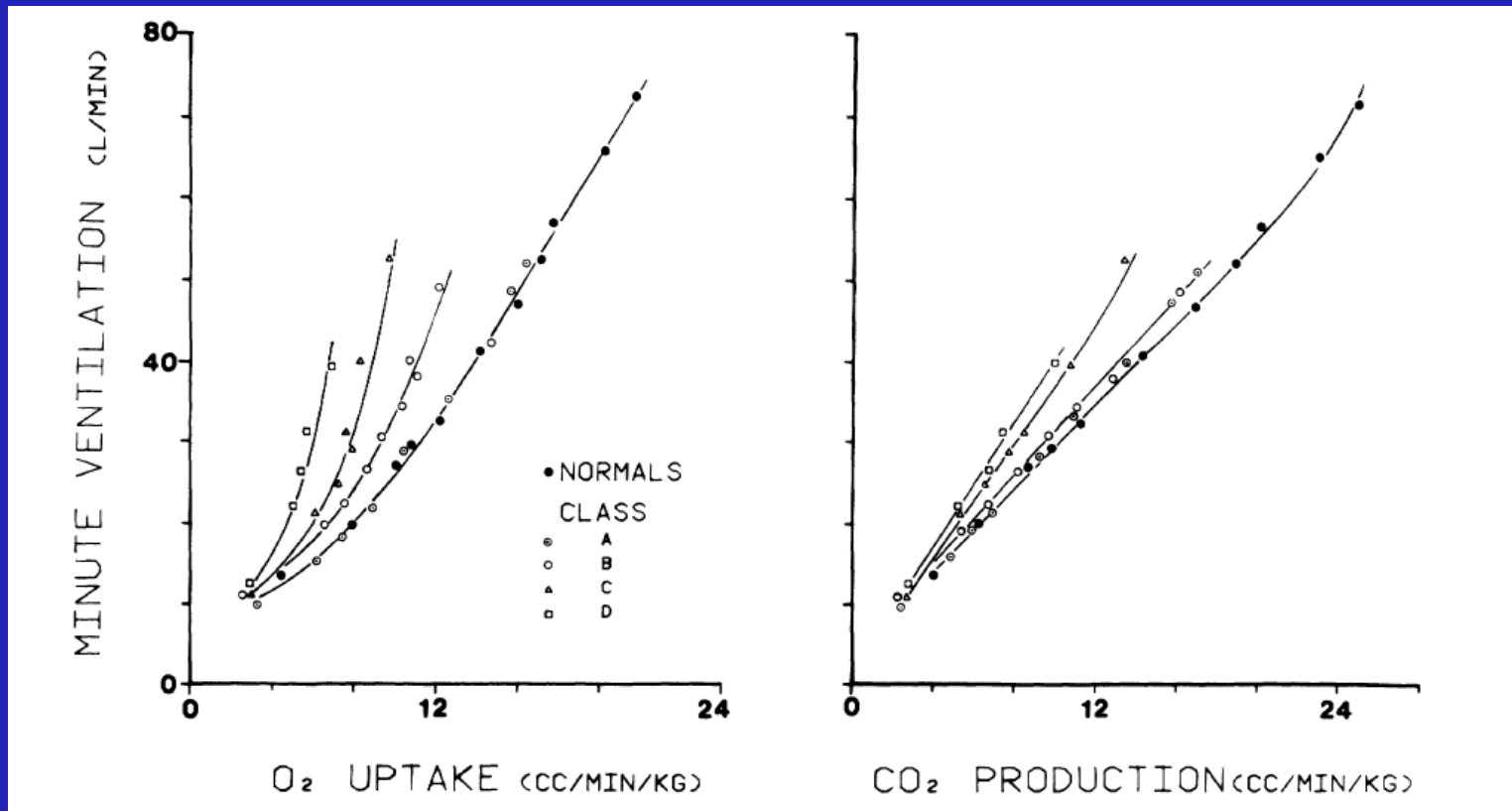

VANHEES ET AL 1994

ΠΝΕΥΜΟΝΙΚΟΣ ΑΕΡΙΣΜΟΣ (VE)

- Οι τιμές του VE κατά τη μέγιστη άσκηση κυμαίνονται σε χαμηλότερα επίπεδα στους ασθενείς με καρδιακή ανεπάρκεια
- οι τιμές σε ασθενείς με καρδιακή ανεπάρκεια εμφανίζονται περίπου μεταξύ 29 l/min με 62 l/min, ενώ σε υγιή άτομα απο
> 72 l/min

ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΟΥ VE ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΛΗΨΗ O₂ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ CO₂ ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑΚΗ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ

Weber et al, 1982

O₂pulse

- Το O₂pulse είναι το προϊόν του όγκου παλμού επί την αρτηριοφλεβική διαφορά O₂ και εκφράζεται απο την σχέση VO₂peak /HR
- Αποτελεί δείκτη πρόγνωσης για την έκβαση της νόσου χαμηλότερης αξίας συγκριτικά με τη VO₂peak
- Στους ασθενείς με καρδιακή ανεπάρκεια πολύ χαμηλή θεωρείται η τιμή ≤ 8.6 ml/beat

VE/VCO₂

- Αποτελεί δείκτη θνητότητας και πρόγνωσης
- Οι ασθενείς με τιμές VE/VCO₂ ≥ 34 ml/kg/min θεωρούνται υψηλού κινδύνου και εμφανίζουν υψηλά ποσοστά θνητότητας